

Interview Cobi van Baars baseerde *De onbedoelden* op waargebeurd adoptieschandaal

‘Dit is óók een aanklacht tegen de instanties’

Een tweeling wordt – jaren zestig, katholiek Limburg – bij adoptie van elkaar gescheiden. Pas 21 jaar later komt de waarheid aan het licht. Schrijfster Cobi van Baars schreef een roman over het verhaal dat ze uit de eerste hand vernam.

Marjolijn de Cocq
AMSTERDAM

Ze kent het verhaal al sinds ze zelf 21 was. Cobi van Baars (55) ontmoette de vrouw die model staat voor Aaf in haar vierde roman ‘tijdens een baantje’. De vrouw vertelde dat zij net te horen had gekregen dat ze een tweelingzus had en haar had ontmoet.

Haar adoptieouders hadden geheimhoudingsplicht opgelegd gekregen door de Raad voor de Kinderbescherming.

De meisjes werden in het vroedvrouwenhuis in Heerlen geboren, hun moeder was ongehuwd, hun vader een Griek die naar zijn vaderland was teruggekeerd. “Daarna heb ik haar heel lang niet meer gezien, maar toen we elkaar vijftien jaar later weer ontmoetten en bevriend raakten, kreeg ik in stukken mee wat zich in die tussenliggende jaren had afgespeeld. Want er bleven maar dingen gebeuren die hun levens op z’n kop zetten.”

De zussen die elkaar ontmoetten; de een die nooit een gemis had gevoeld, maar na haar adoptie twee weken aaneengesloten had gehuild; de ander die zo wanhopig graag een zusje wilde dat ze zichzelf in twee meisjes had opge-

→ ‘De ene zus had nooit een gemis gevoeld, maar na haar adoptie wel twee weken gehuild; de ander wilde wanhopig graag een zusje.’

SCHILDERIJ ‘TWO’
DOOR MICHAËL
BORREMANS, FOTO
PETER COX/ZENO X
GALLERY ANTWERPEN

splijst. De ontmoeting met hun wederzijdse adoptieouders en de confrontatie met hun zo uiteenlopende achtergrond – de één een warm, de ander een koud nest. De kennismaking met hun biologische moeder, de zoektocht naar hun vader. Het besef van hun gemiste verleden én het besef wat ze zouden hebben gemist als ze bij elkaar waren gebleven.

Van Baars heeft met betrokkenen gesproken; ze mocht ook het dossier van de adoptie inzien dat uiteindelijk op tafel kwam en waaruit ze letterlijk citeert – alleen de namen en datum zijn daarin veranderd, de rode draad is intact gebleven. Maar de roman is háár invulling van het verhaal.

“Ik heb de gaten naar eigen inzicht gedicht en ook complete personages zelf gecomponeerd op basis van die rode draad en de gesprekken met de betrokkenen. De literaire uitdaging was, naast het tragische verhaal, om van zo veel onvoorstelbare gebeurtenissen, waarbij ook toeval een grote rol speelt, een geloofwaardige roman te maken. Want alles waarvan je als lezer misschien denkt: nou ja zeg, nu ben je me bijna kwijt, is waargebeurd.”

Wanneer kwam het moment dat u dacht: dit is een boek?

“Ik had nooit de drang hier een boek over te schrijven tot corona kwam. Het leven van ‘Aaf’

was in rustiger vaarwater gekomen en ik kreeg ruimte in mijn schrijverschap, zocht naar verdieping. Ik heb haar gevraagd of ik een kopje koffie kon komen drinken en heb haar toen voorgelegd of ik over dit boek na mocht denken. Maar ik kan het je niet laten lezen voor het af is, zei ik, en ik kan je er ook geen veto over laten uitspreken. Als we hierin stappen, moet dat zijn op basis van volledig vertrouwen.”

En wat vindt ze ervan dat het boek er nu ligt?

“Ze zegt dat het haar ontzettend veel rust heeft gegeven. Het is nogal wat, je levensverhaal in de handen van een romanschrijver leggen. Maar ze had geen woord anders gewild en was verbaasd hoe ik emoties had weten te vatten die zij destijds niet had opgemerkt. Dat komt doordat zij er middenin zat, en ik al schrijvend boven het verhaal ging hangen en me zo in iedereen kon verplaatsen.”

“Het heeft haar ook veel gebracht omdat ze meening naar mensen die ik wilde interviewen. Ik kon als schrijver veel verder doorvragen, waardoor zij ook weer nieuwe dingen hoorde. Het boek stopt zeven jaar na de onthulling, als ze een vondst doet die voor hun verwerking heel belangrijk is geweest. Maar hun verhaal ging verder. Haar tweelingzus is overleden. Al het geluk is helaas één kant opgekanteld.”

U gebruikt de vorm van een alwetende verteller die zelf zeer aanwezig is en zich ten dienst stelt om de losse brokken van het verhaal bijeen te brengen. Had u die van meet af aan of was het een latere vondst?

“Hoe vertel je een verhaal met zoveel personages dat uit zoveel losse brokken bestaat? Ik wilde per se iedereen aan het woord laten en ik wilde heel soepel kunnen schakelen. Ik heb anderhalf jaar lopen zoeken tot ik deze stem vond. De verteller bouwt een band op met de lezer, samen gaan ze op pad. Met dit boek heb ik een groot nieuw stuk van mijn schrijverschap veroverd. Ik heb heel veel dingen kunnen doen die ik wilde: dialogen uitschrijven zonder aanhalingstekens, geen hoofdstukken, geen structuur. Het is alsof dit verhaal een kracht van zichzelf had die mij ook bij de les hield. Het wilde verteld worden.”

‘Het is alsof dit verhaal van zichzelf een kracht had die mij ook bij de les hield’

Ik las uw boek ook als een aanklacht tegen de harteloosheid waarmee de instanties destijds met mensenlevens zijn omgesprongen.

“Ik had toen ik begon een lijstje met een paar steekwoorden gemaakt. En inderdaad, daar stond óók ‘aanklacht’ tussen. In het dossier staat opgenomen dat het volgens deskundigen geen kwaad kon om een twee-eiige tweeling te scheiden. Er was de drang om wachtlijsten weg te werken. Dat de adoptieouders van Aaf, die al een adoptiekind hadden, beide meisjes wel wilden adopteren, werd egoïstisch gevonden. De ouders van ‘Annemarieke’, die ook graag meer kinderen wilden, wisten niet eens van het bestaan van een tweelingzus.”

“Adoptie is zo’n complexe problematiek. Ook in dat opzicht is het mooi dat het boek er nu is. Als lezer word je gedwongen je in iedereen te verplaatsen en dat raakt je. Hopelijk werkt het als bij het lezen van *Muidhond* van Inge Schilperoord of *Vallen is als vliegen* van Manon Uphoff: daarna kun je nooit meer achterover leunen als een onderwerp als pedofilie of incest voorkomt. Bij een documentaire of een krantenartikel kun je nog wegglijken, maar een boek dwingt je de pijn te voelen.”

De onbedoelden, Cobi van Baars, Atlas Contact, € 22,99, 222 blz.

→ Cobi van Baars.
FOTO TRADEMARK
FOTOGRAFIE

